

31.08.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1848
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.8.2023/212
Karar Numarası : 2023/599
Başvuran : E. D.
Başvuran Vekili : --

Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Van Valiliği
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında yürüyüş yapmak isteyen ... Platformu üyesi ve ... Partisi üyesi kadınların toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkında yararlanma konusunda siyasi görüş, cinsiyet ve etnik köken temelinde ayrımcılığa maruz bırakıldıkları iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında ... Platformuna üye kadınlar ve ... Partili kadınlar olarak yürüyüş yapmayı planladıklarını ve konuya ilişkin Van Valiliğine bildirimde bulduklarını fakat Valiliğin bildirim beyanını başvuru olarak değerlendirerek İl'de ilan edilen eylem-etkinlik yasakları ve bildirilen yürüyüş güzergahının 8/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na uygun olmadığı gerekçeleriyle ret kararı verdiğini,

b. Anayasa'nın 34'üncü maddesine göre herkesin izin almaksızın toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkına sahip olduğunu, birçok yargı içtihadında da barışçıl gösterilerin izin alınması gerekçesiyle sınırlandırılmayacağını ve bildirim yapılması şartının bu yönde bir engelleme olarak kullanılmayacağını belirtildiğini,

c. Yürüyüş için bir araya gelen kendisi dâhil 15 kadının ... Partisi ... İlçe Başkanlığı Hizmet Binası'ndan çıkmalarına izin verilmediğini ve yürüyüşlerinin engellendiğini, yaptıkları müzakereler sonucunda yürüyüşün Kanun'a aykırı olduğunun ve bu yürüyüşe hiçbir şekilde müsaade edilmeyeceğinin kendilerine bildirildiğini, sonuçsuz kalan müzakereler üzerine gruplarının gösteri yapmadan dağıldığını ve barışçıl gösteri yapma haklarının engellendiğini,

ç. Aynı gün ve aynı güzergâhta tüm yolun trafiğe kapatılarak başka bir grubun 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında yürüyüş düzenlediğini, bu durumu bildirmelerine rağmen kendilerinin yürüyüş yapmalarına engel olduğunu, bu engellenmenin ... Partinin

bildirimde bulunması ve kendilerinin de ... Partisi ile yürüyüşe katılmak istemeleri gerekçesiyle siyasi görüşleri nedeniyle yapıldığını,

d. Bahse konu eylem/etkinlik yasaklarının 6 yıldır Van ilinde tamamen ayrımcı şekilde uygulandığını, hükümete yakın kişi ve kurumlar her türlü etkinliği yapabiliyorken siyasi görüşü itibariyle muhalif olan kişi ve kurumların barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ve bununla bağlantılı olarak ifade özgürlüğü hakkının engellenerek ihlal edildiğini ve siyasi görüş, etnik köken ve cinsiyet temelinde ayrımcılığa maruz bırakıldıklarını iddia etmektedir.

3. Muhatap Van Valiliğinden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın da dahil olduğu grup tarafından düzenlenmek istenen etkinliğin müracaat tarihinin 23/11/2022 olduğu, bahse konu olay ile ilgili aynı gün Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen diğer etkinliğin müracaat ve Valilik Makamının onay tarihinin ise 18/11/2022 olduğu, Valilik Makamı tarafından 21/11/2022 tarihinde toplantı ve gösteri yürüyüşlerine ilişkin yasaklama kararı alındığı, konuya ilişkin talep edilen bilgi ve belgelerin ekte gönderildiği belirtilmektedir.

b. Ekte yer alan belgeler incelendiğinde; belgeler arasında ... Partisi Van İl Örgütü adına Valiliğe yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşü bildirim yazısı, bildirimün uygun görülmediğine ilişkin Valilik yazısı, Van İl Emniyet Müdürlüğü'nün Valiliğe gönderdiği yasaklama kararı alınmasına ilişkin yazı, Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün toplantı ve gösteri yürüyüşü bildirimine ilişkin yazısı ile konuya ilişkin tanzim edilen tutanaklar ve başvuru konusu olayın yaşandığı yer ve tarihe ait güvenlik kamerası kayıtlarının yer aldığı görülmüştür.

c. ... Partisi Van İl Örgütü adına H. K. tarafından Valiliğe sunulan 23/11/2022 tarihli toplantı ve gösteri yürüyüşü bildirim yazısında; 25/11/2022 tarihinde saat 12:00'de "Uluslararası Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü" kapsamında kadına yönelik şiddete dikkat çekmek amacıyla ... Partisi ... İlçe Binası'ndan ... Partisi İl Örgütü Binası'na yürüyüş gerçekleştirileceğinin bildirildiği,

ç. Bildirimün uygun görülmediğine ilişkin 24/11/2022 tarihli Valilik yazısında; Van Valiliğinin 21/11/2022 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 9 (dokuz) günü kapsayacak şekilde almış olduğu 21/11/2022 tarihli ve 2022/14 sayılı "Yasaklama ve Etkinliklerin İzne Bağlanması Kararı" gereğince yürüyüşün uygun görülmediği,

d. Van İl Emniyet Müdürlüğü tarafından Valiliğe gönderilen yasaklama kararı alınmasına ilişkin 21/11/2022 tarihli yazıda; sosyal medya üzerinden ... terör örgütüne müzahir (destek çıkan) hesaplardan provokatif paylaşımlar ve eylem çağrıları yapılmakta olup Van ilinde bulunan örgüte müzahir legal görünümlü oluşumlarca bu çağrılara uyularak yasal görünümlü illegal eylem/etkinlikler düzenlenebileceği, bu minvalde örgütlenerek açık veya kapalı alanlarda ifade özgürlüğü adı altında bölücü terör örgütü lehine ve Devletimiz aleyhine suç ve suç unsuru barındıran faaliyetlerde bulunulabileceği,

e. 27/11/1978 tarihinde ... terör örgütünün Diyarbakır ili Lice ilçesi ... köyünde kuruluşunun gerçekleştirildiği, örgütün kuruluşu ile ... terör örgütü yönetimi ve müzahir şahıslar tarafından kutlama etkinlikleri adı altında ülke genelinde şiddet içerikli birçok eylem gerçekleştirdiklerinin bilindiği,

f. Günümüzde ise ... terör örgütü lehine haber ve yayın yapmakta olan örgüte müzahir birçok -sözde- haber sitesi ve basın mensubu tarafından örgütü destekleyici paylaşımlar yapıldığı, yapılan haberler ve paylaşımlar ile ... terör örgütü, destekçileri ve sivil halkı sokağa dökme çabası ile ülkemizin Anayasal düzenini yıkmaya, kamu düzeni ve sağlığı ile genel asayişini bozma çabası içerisinde olduğunun açıkça görüldüğü,

g. 27/11/1978 tarihinin yıl dönümlerinde Van ili ve ülke genelinde, başta güvenlik güçlerine yönelik olmak üzere şiddet içerikli eylemler, sokak eylemleri, izinsiz gösteri yürüyüşü, korsan gösteri vb. tarzda kanuna aykırı eylem/etkinlik yapıldığı ve bu çabanın halen devam ettiğinin bilindiği, ayrıca bu konuyu destekleyici nitelikte istihbari bilgilerin edinildiği, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçların işlenerek halk üzerinde infiale sebep olunabileceğine ilişkin açık ve yakın tehlike olduğunun değerlendirildiği,

ğ. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının anayasal bir hak olmakla birlikte bu hakkın kullanılmasının çeşitli gerekçelerle ve Kanun'la sınırlanabileceği, belirtilen gerekçeler ve mevzuat hükümleri uyarınca saldırı olaylarının önüne geçmek, vatandaşların can ve mal güvenliklerini sağlamak, terör örgütlerinin planlarını bertaraf etmek ve bu bağlamda milli güvenliğin sağlanması, kamu düzeni ve genel sağlığın korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin devamının temini ile şiddet olaylarının yaygınlaşmasının önlenmesi amacıyla Van ili coğrafi sınırları içerisinde, Valilik ve Kaymakamlık makamlarının uygun göreceği etkinlikler hariç olmak üzere, 21/11/2022 tarihinden itibaren geçerli 29/11/2022 tarihi de dahil olmak üzere 9 gün süre ile 2911 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenecek gösteri yürüyüşü ve açık hava toplantılarının 2911 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine istinaden yasaklanması, basın açıklaması, oturma eylemi ve anket yapılması, çadır ve stant kurulması/açılması, imza kampanyası düzenlenmesi, bildiri, broşür ve el ilanı dağıtılması ve her türlü protesto eylemi şeklindeki faaliyetlerin 18/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11'inci maddesinin (a) ve (c) fıkrası hükümleri gereğince belirtilen tarihler arasında yasaklanması hususunun Valiliğin tensiplerine sunulduğu,

h. Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün toplantı ve gösteri yürüyüşü bildirimine ilişkin 18/11/2022 tarihli yazısında; "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü" kapsamında farkındalık oluşturmak amacıyla Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Van Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Daire Başkanlığı ve ... Vakfı organizasyonunda paydaş kurum ve kuruluşların katılımı ile 25/11/2022 tarihinde saat: 09:30'da Van Beşyol Kavşağı'ndan Van ... İş Merkezi Kavşağı'na yürüyüş gerçekleştirilmesinin planlandığı belirtilerek söz konusu yürüyüş için kullanılacak yol güzergahları ile gerekli izinlerin verilmesinin talep edildiği görülmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yasal süre içerisinde Kurumumuza herhangi bir yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...)”

6. Anayasa'nın “*Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı*” başlıklı 34'üncü maddesi şöyledir:

“Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.”

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin ilgili hükmü şöyledir:

“(1)Bu Kanunun uygulanmasında; (...) d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi (...) ifade eder.”

8. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.”

9. Mezkûr Kanun'un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde doğrudan ayrımcılık, Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri arasında sayılmıştır.

10. Mezkûr Kanun'un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.”

11. Mezkûr Kanun'un “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, “*ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmekle görevli olduğu*” düzenlenmiştir.

12. Mezkûr Kanun'un “*İspat yükü*” başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*” başlıklı 67’nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 6701 sayılı Kanun’un “*Başvurular*” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrasında “*Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*” hükmü bulunmaktadır. Başvuranın dilekçesinden 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden siyasi görüş, cinsiyet ve etnik köken temeli ile bağlantılı olarak doğrudan ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, başvurunun etnik köken ve cinsiyet temeline dayalı ayrımcılık iddiası açısından bu temellerde ayrımcılık iddiasını gösterir müstakil yahut somut olayla bağlantılı açıklamalarda bulunulmaması ve bu temellerde ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin yeterli bilgi ve belge sunulmaması sebebiyle açıkça dayanaksız olduğu değerlendirilmiş olup, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 67’nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca kabul edilmez olduğu; siyasi görüş temelinde ayrımcılık iddiası açısından ise esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

15. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde de özel olarak düzenlenmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi’nin (İHEB) 2’nci maddesi şöyledir: “*Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.*” Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin (MSHS) 2’nci maddesine göre: “*Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayırımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir.*” Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 14’üncü maddesine göre ise: “*Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.*”

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır

(AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No:36042/97, 11/6/2002, para. 48 ve AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No:59140/00, 25/10/2005, para. 33). Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da AİHM içtihatlarına paralel olarak nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

17. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ise uluslararası ve ulusal hukukta güvence altına alınmış bir diğer önemli haktır. İHEB'in 20'nci maddesinin (a) bendine göre: “*Herkes barışçıl yollarla toplantı yapmak, dernek kurmak ve derneğe katılmak hakkına ve özgürlüğüne sahiptir.*” MSHS'nin 21'inci maddesi şöyledir: “*Barışçıl toplantı hakkı tanınacaktır. Bu hakkın kullanılmasına, yasalara uygun olarak konulmuş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik ya da kamu güvenliği, kamu düzeni bakımından ve kamu sağlığının, genel ahlakın korunması ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından gerekli olan sınırlamalardan başka sınırlama getirilemez.*” AİHS'in 11'inci maddesi ise şöyledir: “*1) Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, çıkarlarını korumak amacıyla başkalarıyla birlikte sendikalar kurma ve sendikalara üye olma hakkını da içerir. 2) Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. Bu madde, silahlı kuvvetler, kolluk kuvvetleri veya devlet idaresi mensuplarının yukarıda anılan hakların kullanılmasına meşru sınırlamalar getirilmesine engel değildir.*”

18. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak, çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (AYM, *Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, para. 40).

19. Ulusal hukukta ise başta 1982 Anayasası olmak üzere 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nda çeşitli düzenlemeler yer almaktadır. Anayasa'nın 34'üncü maddesinde herkesin, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahip olduğu; toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabileceği ve toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunda gösterileceği hüküm altına alınmıştır. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ise, toplantı ve gösteri yürüyüşü

düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller ile gerçek ve tüzel kişilerin düzenleyecekleri toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yerini, zamanını, usul ve şartlarını, düzenleme kurulunun görev ve sorumluluklarını, yetkili merciin yasaklama ve erteleme hallerini, güvenlik kuvvetlerinin görev ve yetkileri ile yasakları ve ceza hükümlerini düzenlemektedir.

20. 2911 sayılı Kanun'un "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesinin (b) bendinde gösteri yürüyüşünün, "*Belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak ve bir kamuoyu yaratmak suretiyle o konuyu benimsetmek için gerçek ve tüzel kişiler tarafından bu Kanun çerçevesinde düzenlenen yürüyüşleri*" ifade ettiği yer almaktadır. Mezkûr Kanun'un "*Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı*" başlıklı 3'üncü maddesi ise: "*Herkes, önceden izin almaksızın, bu Kanun hükümlerine göre silahsız ve saldırısız olarak kanunların suç saymadığı belirli amaçlarla toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.*" hükmünü amirdir. Kanun'un "*Bildirim verilmesi*" başlıklı 10'uncu maddesi ise şöyledir: "*(Değişik: 3/8/2002-4771/5 md.) Toplantı yapılabilmesi için, düzenleme kurulu üyelerinin tamamının imzalayacakları bir bildirim, toplantının yapılmasından en az kırksekiz saat önce ve çalışma saatleri içinde, toplantının yapılacağı yerin bağlı bulunduğu valilik veya kaymakamlığa verilir. Bu bildirimde; a) Toplantının amacı, b) Toplantının yapılacağı yer, gün, başlangıç ve bitiş saatleri, c) Düzenleme kurulunun başkan ile üyelerinin açık kimlikleri, meslekleri ikametgâhları ve varsa çalışma yerleri belirtilir ve bildirim yönetmelikte gösterilecek belgeler eklenir. Bu bildirim karşılığında gün ve saati gösteren alındı belgesi verilmesi zorunludur.*"

21. Mezkûr Kanun'un "*Toplantının ertelenmesi veya bazı hallerde yasaklanması*" başlıklı 17'nci maddesi şöyledir: "*Bölge valisi, vali veya kaymakam, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde yasaklayabilir.*" Kanun'un "*İl veya ilçelerde bütün toplantıların ertelenmesi veya yasaklanması*" başlıklı 19'uncu maddesi ise şöyledir: "*Bölge valisi, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla bölgeye dâhil illerin birinde veya birkaçında ya da bir ilin bir veya birkaç ilçesinde bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere erteleyebilir. (Değişik ikinci cümle: 30/7/2003-4963/22 md.) Valiler de aynı sebeplere dayalı olarak ve suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde ile bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere yasaklayabilir.*" Kanun'un "*Gösteri Yürüyüşlerinin Şekil ve Şartları ile Ertelenmesi veya Yasaklanması*" konulu beşinci bölümünde yer alan "*Gösteri yürüyüşlerinde uygulanacak hükümler*" başlıklı 20'nci maddesi ise "*Gösteri yürüyüşlerinin şekil ve şartları ile ertelenmesi veya yasaklanması hakkında da bu Kanunun 3 üncü ve 4 üncü bölümlerindeki hükümler uygulanır.*" hükmünü amirdir.

22. Mezkûr Kanun'un "*Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri*" başlıklı 23'üncü maddesinin (i) bendinde "*Toplantı ve yürüyüşün 14, 15, 16, 17 ve 19 uncu maddelere dayanılarak yasaklanması veya ertelenmesi halinde tespit edilen erteleme veya yasaklama süresi sona*

ermeden yapılan toplantı veya gösteri yürüyüşlerinin Kanuna aykırı sayılacağı” hüküm altına alınmıştır. Kanun’un “Toplantı ve gösteri yürüyüşünün dağıtılması” başlıklı 24’üncü maddesinin altıncı fıkrası ise şöyledir: “Toplantı veya gösteri yürüyüşlerinin Kanuna aykırı olarak başlaması hallerinde; güvenlik kuvvetleri mensupları, olayı en seri şekilde mahallin en büyük mülki amirine haber vermekle beraber, mevcut imkânlarla gerekli tedbirleri alır ve olaya müdahale eden güvenlik kuvvetleri amiri, topluluğa dağılmaları, aksi halde zor kullanılarak dağıtılacakları ihtarında bulunur ve topluluk dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır.”

23. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 11’inci maddesinin (A) ve (C) fıkraları şöyledir: “(A) Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder, bu teşkilat amir ve memurları vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür. (C) İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. (Ek cümle: 25/7/2018-7145/1 md.) Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. (Ek paragraf: 25/7/2018-7145/1 md.)Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde on beş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlayabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir.”

24. Somut olayda başvuran siyasi görüş temelinde ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmektedir. Siyasi görüş temelinde ayrımcılık herhangi bir meşru gerekçe söz konusu olmaksızın, bir kişiye, yalnızca siyasi görüşleri nedeniyle haklar ve özgürlükler bağlamında diğer kişilerden farklı ve eşit olmayan bir muamele yapılmasıdır (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), B. No: 2021/1017, K. No: 2022/139, 1/3/2022, para. 21). Siyasi ve felsefi görüş temelinde ayrımcılık yasağı, mevcut siyasi ilkelere, sistem veya kurallara karşı görüşlerini ifade etme veya gösterilerde bulunma ya da en yalın haliyle farklı bir görüş ya da ideolojiye sahip olma nedeniyle ayrımcılıktan korunmayı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca en önemli uluslararası insan hakları hukuku mükteşebatı, siyasi görüşle doğrudan ilişkili olan düşünce ve ifade özgürlüğü, toplantı, dernek kurma ve gösteri hakkı bağlamında gerçekleşme riski bulunan siyasi görüş temelinde ayrımcılığı yasaklamaktadır (Kevin Kitching, Non-Discrimination in International Law: A Handbook for Practitioners, Interights Press, Londra, 2005, s. 229).

25. Bu çerçevede başvuran tarafından 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında yürüyüş yapmak isteyen, kendisinin de içinde bulunduğu ... Platformu üyesi ve ... Partili kadınların siyasi görüşleri nedeniyle engellenerek toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanmada ayrımcılığa maruz bırakıldıkları iddia edilmektedir. Başvuran, bahse konu eylem/etkinlik yasaklarının 6 yıldır Van ilinde tamamen ayrımcı şekilde uygulandığını, hükümete yakın kişi ve kurumlar her türlü etkinliği yapabiliyorken siyasi görüşü itibarıyla muhalif olan kişi ve kurumların barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ve bununla bağlantılı olarak ifade özgürlüğü hakkının

engellenerek ihlal edildiğini ve siyasi görüş temelinde ayrımcılığa uğradığını iddia etmektedir. Bu kapsamda başvuranın hukuken tanınmış olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkında karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit bir biçimde faydalanmasının siyasi görüşü nedeniyle engellendiğine yönelik iddiası, doğrudan ayrımcılık kapsamında inceleme yapılmasını gerektirmektedir.

26. Doğrudan ayrımcılık, bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit bir şekilde yararlanmasının siyasi görüş, felsefi inanç, dini kanaat, etnik kimlik, cinsiyet gibi saiklerle engellenmesi halinde ortaya çıkmaktadır. Doğrudan ayrımcılığın odağında, bir bireyin farklı muameleye tabi tutulması vardır. Bu sebeple, doğrudan ayrımcılığın ilk özelliği istenmeyen muamelenin kanıtıdır. İstenmeyen muamele, benzer durumdaki bir kimseyle karşılaştırıldığında istenilmeyen muamelenin söz konusu olduğu durumlarda ayrımcılığın tespitinin yapılması ile ilgilidir. Bu halde, yerleşik AİHM kararları dikkate alınarak, bir olay temelinde ayrımcılık yapıp yapılmadığı tespit edilirken, ayrımcılık iddiasında bulunan kişinin durumu, emsal kişinin durumu ve emsal kişi ile ayrımcılık iddiasında bulunan kişinin farklı muameleye tabi tutulup tutulmadığı olgusu, farklı muamele var ise bunun siyasi görüş, felsefi inanç, etnik kimlik, cinsiyet gibi saiklerle gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği belirlenmelidir (AİHM, *D.H. ve Diğerleri/Çek Cumhuriyeti* [BD], B. No: 57325/00, 13/11/2007, para. 175).

27. Bu kapsamda doğrudan ayrımcılıkta belirlenmesi gereken ilk husus, karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla farklı muamelenin olup olmadığının tespitidir. Bu tespit yapılabilmesi için somut olay bağlamında, aynı gün ve aynı güzergâhta tüm yolun trafiğe kapatılarak başka bir grubun 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında yürüyüş düzenlediği, bu durumu bildirmelerine rağmen kendilerinin yürüyüş yapmalarına engel olunduğu, bu engellemenin ... Partisinin bildirimde bulunması ve kendilerinin de ... Partisi ile yürüyüşe katılmak istemeleri gerekçesiyle siyasi görüşleri nedeniyle gerçekleştirildiği iddiasının incelenmesi gerekmektedir. Muhatap Van Valiliğinden alınan yazılı görüş ekinde, Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün toplantı ve gösteri yürüyüşü bildirimine ilişkin 18/11/2022 tarihli yazısı bulunmaktadır. Söz konusu yazıda "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü" kapsamında farkındalık oluşturmak amacıyla Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Van Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Daire Başkanlığı ve ... Vakfi organizasyonunda paydaş kurum ve kuruluşların katılımı ile 25/11/2022 tarihinde saat 09:30'da Van Beşyol Kavşağı'ndan Van ... İş Merkezi Kavşağı'na yürüyüş yapılmasının planlandığı belirtilerek söz konusu yürüyüş için kullanılacak yol güzergahları ile gerekli izinlerin verilmesinin talep edildiği görülmektedir.

28. Muhatap tarafından sunulan görüş yazısı eklerinde bulunan 25/11/2022 tarihli tutanakta ise 25/11/2022 Cuma günü saat 09:30'da Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü organizesinde, Van Beşyol Kavşağı'ndan ... İş Merkezi'ne "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Uluslararası Dayanışma Günü" konulu yürüyüş düzenleneceği bilgisinin edinildiği, bahse konu yürüyüş ile ilgili olarak Van Güvenlik Şube Müdürlüğüne bağlı ekipler tarafından yürüyüş alanı ve çevresinde diğer görevlilerle birlikte gerekli güvenlik tedbirlerinin alındığı, Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdür Yardımcısı ve Van Büyükşehir Belediyesi Aile ve Kadın Hizmetleri Başkanı'nın da aralarında olduğu 150 kişilik grubun yürüyüşünün saat 09:56'da Beşyol Kavşağı'ndan başladığı ve saat 10:00'da ... İş

Merkezi Kavşağı'na ulaşıldığı, akabinde ters istikamete doğru tekrar yürünerek Beşyol Kavşağı'na ulaşıldıktan sonra saat 10:20'de etkinliğin sona erdiği ve dağılımların sorunsuz şekilde sağlandığı bilgileri yer almaktadır.

29. Bu kapsamda başvuranın da dâhil olduğu grubun gösteri yürüyüşü yapması engellenirken başka bir grubun aynı gün aynı güzergâhta ve aynı konuda yürüyüş yaptığı anlaşıldığından gruplar arasında farklı muamelede bulunulduğu tespit edilmiştir. Bu noktadan sonra ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğini değerlendirebilmek için söz konusu farklı muamelenin objektif ve makul bir nedeninin bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekmektedir.

30. Van Valiliğinin resmi web sitesinde yer alan 23/11/2022 tarihli “21/11/2022 tarihli Yasaklama Kararı” konulu duyuru şöyledir: “*Anayasamızda ve kanunlarda öngörülen sınırlandırma ve yasaklama şartlarını doğrudan ve açıkça oluşturduğu değerlendirilen eylemler ile saldırı olaylarının önüne geçmek, vatandaşlarımızın can ve mal güvenliklerini sağlamak, terör örgütlerinin planlarını bertaraf etmek ve bu bağlamda, milli güvenliğin sağlanması, kamu düzeni ve genel sağlığın korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin devamının temini ile şiddet olaylarının yaygınlaşmasının önlenmesi amacıyla Van ili coğrafi sınırları içerisinde **Valilik ve kaymakamlık makamlarının uygun göreceği etkinlikler hariç olmak üzere** 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu hükümlerine göre düzenlenecek **gösteri yürüyüşü** ve açık hava toplantıları 2911 Sayılı Kanunun ilgili hükümlerine istinaden; **21/11/2022 tarihinden geçerli 29/11/2022 tarihi de dâhil olmak üzere (9) gün süre ile;** 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu hükümlerine göre düzenlenecek gösteri yürüyüşü ve açık hava toplantıları 2911 Sayılı Kanun’un ilgili hükümlerine istinaden; İlimizde düzenlenecek olan basın açıklaması, oturma eylemi ve anket yapılması, çadır ve stant kurulması/açılması, imza kampanyası düzenlenmesi, bildiri, broşür ve el ilanı dağıtılması, 5442 sayılı İl idaresi Kanunu’nun 11’inci maddesinin (a) ve (c) fıkra hükümleri gereğince belirtilen tarihler arasında **YASAKLANMIŞTIR.**”*

31. Somut olay kapsamında yer alan eylem, gösteri yürüyüşü niteliğinde olduğundan ve 2911 sayılı Kanun’un 20’nci maddesinde gösteri yürüyüşlerinin şekil ve şartları ile ertelenmesi veya yasaklanması hakkında da mezkûr Kanun’un 3’üncü ve 4’üncü bölümlerindeki hükümlerin uygulanacağı belirtildiğinden toplantıların ertelenmesi veya yasaklanmasına ilişkin Kanun’un 17 ve 19’uncu maddeleri önem taşımaktadır. Van Valiliğinin toplantı ve gösteri yürüyüşlerini yasaklama kararının gerekçesinden milli güvenliğin sağlanması, kamu düzeni ve genel sağlığın korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin devamının temini ile şiddet olaylarının yaygınlaşmasının önlenmesi amacıyla, düzenlenecek gösteri yürüyüşlerinin 2911 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerine istinaden 21/11/2022 tarihinden itibaren geçerli 29/11/2022 tarihi de dâhil olmak üzere 9 gün süre ile yasaklandığı anlaşılmaktadır. Mezkûr Kanun’un “*İl veya ilçelerde bütün toplantıların ertelenmesi veya yasaklanması*” başlıklı 19’uncu maddesinde valilerin milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde ile bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere yasaklayabileceği hüküm altına

alınmıştır.

32. Van İl Emniyet Müdürlüğü tarafından Valiliğe gönderilen yasaklama kararı alınmasına ilişkin 21/11/2022 tarihli yazıda ise; 27/11/1978 tarihinde ... terör örgütünün Diyarbakır İli Lice İlçesi ... köyünde kuruluşunun gerçekleştirildiği, örgütün kuruluşu ile ... terör örgütü yönetimi ve müzahir şahıslar tarafından kutlama etkinlikleri adı altında ülke genelinde şiddet içerikli birçok eylem gerçekleştirildiğinin bilindiği, günümüzde ise ... terör örgütü lehine haber ve yayın yapmakta olan örgüte müzahir birçok -sözde- haber sitesi ve basın mensubu tarafından örgütü destekleyici paylaşımlar yapıldığı, yapılan haberler ve paylaşımlar ile ... terör örgütü, destekçileri ve sivil halkı sokağa dökme çabası ile ülkemizin Anayasal düzenini yıkmaya, kamu düzeni ve sağlığı ile genel asayişini bozma çabası içerisinde olduğunun açıkça görüldüğü, 27/11/1978 tarihinin yıl dönümlerinde Van ili ve ülke genelinde, başta güvenlik güçlerine yönelik olmak üzere şiddet içerikli eylemler, sokak eylemleri, izinsiz gösteri yürüyüşü, korsan gösteri vb. tarzda kanuna aykırı eylem/etkinlik yapıldığı ve bu çabanın halen devam ettiğinin bilindiği, ayrıca bu konuyu destekleyici nitelikte istihbari bilgilerin de edinildiği, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçların işlenerek halk üzerinde infiale sebep olunabileceğine ilişkin açık ve yakın tehlike olduğunun değerlendirildiği belirtilmiştir.

33. Bu sebeple belirtilen gerekçeler ve yasal mevzuat hükümleri uyarınca saldırı olaylarının önüne geçmek, vatandaşların can ve mal güvenliklerini sağlamak, terör örgütlerinin planlarını bertaraf etmek ve bu bağlamda milli güvenliğin sağlanması, kamu düzeni ve genel sağlığın korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin devamının temini ile şiddet olaylarının yaygınlaşmasının önlenmesi amacıyla Van ili coğrafi sınırları içerisinde, *Valilik ve Kaymakamlık makamlarının uygun göreceği etkinlikler hariç olmak üzere*, 21/11/2022 tarihinden itibaren geçerli 29/11/2022 tarihi de dâhil olmak üzere 9 gün süre ile 2911 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenecek gösteri yürüyüşü ve açık hava toplantılarının 2911 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine istinaden yasaklanması, basın açıklaması, oturma eylemi ve anket yapılması, çadır ve stant kurulması/açılması, imza kampanyası düzenlenmesi, bildiri, broşür ve el ilanı dağıtılması ve her türlü protesto eylemi şeklindeki faaliyetlerin 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11'inci maddesinin (a) ve (c) fıkrası hükümleri gereğince belirtilen tarihler arasında yasaklanması hususunun Valiliğin tensiplerine sunulduğu anlaşılmaktadır.

34. Muhatap Van Valiliğinin ekte sunduğu ve Van İl Emniyet Müdürlüğünün de yasaklama kararı alınmasına ilişkin gerekçesi ve 25/11/2022 tarihli tutanakta belirttiği haberler incelendiğinde; 23/11/2022 tarihinde ... terör örgütü güdümünde paylaşımlar yapan "... URL adresli internet sitesi üzerinden paylaşılan bir haberde ... terör örgütü yapılanmalarından olduğu bilinen ... adlı oluşumca yapılan çağrıda "*...: İddiamız büyük umudumuz güçlü*" başlıklı haber yapıldığı, haber içeriğinde "*... 2 ayı aşkın süredir 'jin, jıyan azadi' sloganıyla direnen ... 'daki tüm kadınları en içten dileklerimizle selamlıyoruz. ... 'da erkek-devlet şiddeti sonucu hayatını kaybeden tüm kadınları anıyoruz. ... olarak 'erkek ve devlet şiddetine karşı; jin, jıyan, azadi' sloganıyla özgürlük mücadelesini yükseltiyor ve tüm kadınları bu mücadelede yer almaya, örgütlenmeye çağırıyoruz...*" şeklinde haber yapıldığı;

24/11/2022 tarihinde “...” URL adresli internet sitesi üzerinden “*Kadınlardan 25 Kasım açıklaması: Alanlarda olacağız*” başlıklı haber yapıldığı, haber içeriğinde “...*Valilikler tarafından hukuksuzca uygulanan eylem, etkinlik yasaklarını kabul etmiyoruz. Bugün de, 25 Kasım’da da, sokaklarda, alanlarda olacağız ... 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında birçok kentte eylemlerine devam eden kadınlar, 25 Kasım’da yapılacak final yürüyüşüne katılım çağrısı yaptı... Wan’da, ... öncülüğünde, kentin en işlek caddesinde “Jin, jıyan, azadi” konvoyu yapıldı. Konvoya, ... aktivistleri, ...Partisi ve ... Partisi ... meclisleri, ... Derneği ve ... Platformu üyelerinin yanı sıra birçok kadın katıldı. Sebze Hali mevkiinde bir araya gelen kadınlar ardından araçlarını mor kurdelelerle süsleyerek yola çıktı. ... Partisi ... İl Örgütü binasına kadar süren konvoyda kadınlar sık sık “Jin, jıyan, azadi” sloganları attı. Konvoyun geçişinde balkona çıkan kadınlar ise konvoya sloganlarla destek verdi.” şeklinde haber yapıldığı; 24/11/2022 tarihinde “...” URL adresli internet sitesi üzerinden “*Kadınlar ‘Jin jıyan azadi’ konvoyunda buluştu*” başlıklı haber yapıldığı, haber içeriğinde “... öncülüğünde Wan’da kadınlar “Jin jıyan azadi” konvoyu ile kent genelinde tur attı. Kentin en işlek caddelerinde çalan siren seslerinin eşlik ettiği “Jin jıyan azadi” konvoyunda, ..., ... Partisi Kadın Meclisi, ... Partisi Kadın Meclisi, ... Platformu ve ... Derneği üyelerinin yanı sıra birçok kadın araçlarıyla katıldı. Konvoy, kentin Sebze Hali mevkiinde “Jin jıyan azadi” yazılı flamalar ve mor kurdeleler ile süslendi.” şeklinde haber yapıldığı görülmektedir. Ayrıca 25/11/2022 tarihli tutanakta 24/11/2022 tarihinde ... isimli sosyal medya platformu üzerinden: “...” isimli/rumuzlu sosyal medya kullanıcı tarafından “*Erkek devlet aklının tüm engellemelerine rağmen Cumhuriyet caddesinde yarın gerçekleştirileceğimiz yürüyüşümüze kadınları davet ettik. #JINJIYANAZADI #25kasımgengellenemez*” şeklinde paylaşım yapıldığı belirtilmektedir.*

35. Ayrıca bahse konu 25/11/2022 tarihli tutanak incelendiğinde “*Müzakereler sonrası, grup sözü konusu yürüyüş etkinliğini yapmayacağını beyan ederek dağılmış ve aynı gün saat 16:50 sıralarında, aralarında ... Partisi Van milletvekili ... ve ... Partisi sözde İl Eş Başkanı ...’un bulunduğu aynı şahıslardan toplam 12 kişilik oluşan bir kadın grubun ilimiz Cumhuriyet Caddesi üzerinde bulunan ... İş Merkezinden Soydan Kavşağı istikametine doğru, yukarıdaki terör örgütüne müzahir olduğu değerlendirilen sitede örgüt- sözde- yöneticileri tarafından yapılan çağrıda belirtildiği şekilde “JİN JİYAN AZADİ” (Türkçesi; Kadın Yaşam Özgürlük) sloganı yüksek sesle atarak, ıslık çalarak, alkış yaparak ve vatandaşı rahatsız edecek şekilde, tam akşam trafiği saatinde ve bölgede bulunan dükkanların önünü ve kaldırımı kapatarak yürüdüğü görülmüş... grup dur ihtarına riayet etmeyerek yürüyüşüne devam etmiş...*” ifadelerine yer verildiği görülmektedir.

36. Muhatap Kurumun yazılı görüş ekinde sunduğu haberler, 25/11/2022 tarihli tutanakta yer alan ve yukarıda belirtilen ifadeler ile Van İl Emniyet Müdürlüğü’nün “Yasaklama Kararı Hakkında” konulu Van Valiliğine sunduğu yasaklama kararı alınmasına ilişkin 21/11/2022 tarihli yazısı bütün olarak değerlendirildiğinde, 21/11/2022 tarihinden geçerli 29/11/2022 tarihi de dâhil olmak üzere 9 gün süre ile 2911 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenecek gösteri yürüyüşlerinin yasaklanmasına ilişkin kararın

mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinde belirtilen sebeplerle alındığı ve Van İl Emniyet Müdürlüğü'nün "Yasaklama Kararı Hakkında" konulu yazısında da mezkûr Kanun'un 17'nci ve 19'uncu maddesinde aranan koşulların sağlandığı anlaşıldığından meşru amacın bulunduğu ve bu yönüyle gerçekleştirilen farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı değerlendirilmektedir. Ayrıca muhatap Kurumun yasaklama kararında "Valilik ve kaymakamlık makamlarının uygun göreceği etkinlikler hariç olmak üzere" şeklinde istisna öngördüğü, bu kapsamda aynı gün Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü koordinesinde gerçekleştirilen yürüyüşün bu kapsam içerisinde kalabileceği değerlendirilmektedir.

37. Öte yandan bireylerin fikirlerini toplantı ve gösteri yürüyüşleri düzenlemek yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir dengenin sağlanması gerekmektedir. Önemli olan bu meşru amaçla hak arasında olayın şartları içinde bir denge kurmaktır. Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir. Dengeleme sonucu müdahalede bulunan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklendiğinin tespiti halinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir. Kamu gücünü kullanan organların toplantılara ve gösteri yürüyüşlerine müdahale ederken toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasından kaynaklanan yarardan daha ağır basan, korunması gereken bir menfaatin ve kişiye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlığını somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (AYM, *Ferhat Üstündağ*, para. 47-48).

38. Bu kapsamda muhatap Kurum tarafından 27/11/1978 tarihinde ... terör örgütünün Diyarbakır İli Lice İlçesi ... köyünde kuruluşunun gerçekleştirildiği, örgütün kuruluşu ile ... terör örgütü yönetimi ve müzahir şahıslar tarafından kutlama etkinlikleri adı altında ülke genelinde şiddet içerikli eylemler gerçekleştirilebileceği gerekçesiyle ve keza önceki yıllarda da benzer nitelikte eylemlerde bulunduğu ortaya konulmasıyla örgütün kuruluş tarihi olan 27/11/1978 tarihinin yıl dönümü olan 27/11/2022 tarihini de kapsayacak şekilde yasaklama kararı alındığı ve 21/11/2022 tarihinden geçerli 29/11/2022 tarihi de dâhil olmak üzere yasaklama kararının 9 gün süreyle sınırlandırıldığı anlaşıldığından farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu değerlendirilmektedir.

39. Belirtilen sebeplerle dosya kapsamında yer alan tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvuranın toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının engellendiğine ilişkin iddiasına dayanak teşkil eden yasaklama kararının objektif ve makul bir nedene dayandığı ve öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu değerlendirildiğinden hukuken tanınmış olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkından yararlanmada siyasi görüş temelinde ayrımcılık yasasının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/8/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

Ünal SADE

Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

